

„Nekřesej do kaše, křesej do troudu...“

200 let od narození Karla Havlíčka (1821–1856)

I.

„Nemohu se stát ničím jiným než knězem, ke všemu ostatnímu mám skoro nelibost a odpor, ale chci být knězem se vší vážností, a proto věřím, že díky tomuto dobrému záměru dopřeje Bůh svou milost tomu, čemu my lidé můžeme věnovat pouze snahu. – A kněz, když dělá tolik, kolik jen může, je jistě nejspokojenějším člověkem na světě!“

(Z dopisu Karla Havlíčka mamince Josefě Havlíčkové 15. března 1840)

II.

Havlíčkovu přesvědčení o kněžském poslání souznělo s dobovými idejemi, ale i s jeho osobní zkušeností. V dětství mu byl v Borové vzorem Jan Brůžek a v době pražských studií zůstával v kontaktu s Janem Josefem Serbouskem, bývalým borovským kaplanem, nyní knězem v Ječovicích. Dědictvím josefinismu v církevní sféře nebyla jen náboženská tolerance, ale také požadavek praktického působení katolického kléru. Duchovním správcem měl být podle dobového ideálu ten, kdo vede své farníky četbou k rozumné osvětě, seznamuje je s dobovými pokroky v zemědělství, dbá o správný život svých „oveček“, bojuje tedy proti alkoholismu, proti hazardním hrám a pečuje samozřejmě i o školní vzdělání. V předbřeznové době se ještě zdálo, že lze spojit službu Bohu se službou vlasti a národu.

III.

Jiří Rak, *Dělníci na vinici Páně nebo na roli národní?* In: Zdeněk Hojda – Roman Prahel (eds.). *Bůh a bohové: církve, náboženství a spiritualita v českém 19. století*, Praha 2003, s. 128–138; Zdeněk R. Nešpor, a kol. *Náboženství v 19. století: nej církevnější století, nebo období zrodu českého ateismu?* Praha 2010.

